
Sita Lahari

सीतालहरी

Document Information

Text title : Sita Lahari

File name : sItAlaharI.itx

Category : devii, laharI

Location : doc_devii

Author : Kavimani Subrahmanyashastry

Proofread by : Aruna Narayanan

Description/comments : Ramastutimanjari page 498

Latest update : June 3, 2023

Send corrections to : Sanskrit@cheerful.com

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

June 3, 2023

sanskritdocuments.org

सीतालहरी

श्रियं लब्धुं नित्यां सकलभुवनेशैरपि नृतां
श्रितानां संसाराभ्युधितरत्नानौतुल्यचरणाम् ।
श्रियः पत्युः कान्तां दशरथसुतत्वं गतवतः
श्रियं वन्दे मन्देतरमडिममान्यां जनकजाम् ॥ १ ॥

वरं लब्ध्वाऽप्यन्याद्दृशमडिमवाग्गुम्भनविधौ
विधेर्वाल्मीकिश्चाप्यपटुरभवद्यस्य नवने ।
जडानां भूर्ध्वो जननि तमिमं ते गुणगणं
उठात्तुष्टूषेऽहं लघु सङ्कलयेस्साहसमिदम् ॥ २ ॥

विनिन्दन्तिवष्टा मामलमुपडसन्तु ज्ञानिवडाः
अवज्ञां वा कुर्वन्त्ववन्तितनये काव्यरसिकाः ।
स्तुतौ ते नो गर्वाद्यपि तु जनिसाङ्कल्यकृतये
प्रवृत्तिर्जतेयं मम दुरपनोधा कथमपि ॥ ३ ॥

न विधानैपुण्यं न च कुशलता वाङ्मुषविधौ
न वा शिल्पज्ञानं भवति मम नो युक्तिपटुता ।
कथं वा रक्षेयुर्जगति धनिनो मां गुणदृशः
त्वमेवैका जगार्थगतिकगतित्वेन जननि ॥ ४ ॥

शपन्तं घ्नन्तं वा तनयमकृतज्ञं निकटगं
न तस्त्रिं माता यद्वति सदा वत्सलतया ।
उदं शित्रं मन्ये परमविमुषं मन्तुभरितं
त्वमाधावन्ती मामनुपदमवस्यम्भ यदलो ॥ ५ ॥

मनः कामकोधाद्यभिलवमहातङ्कलुषं
न ते पादाभ्मोजं क्षणमपि निषेव्यं कलयते ।
सुभं योगक्षेमं वडसि भलु नित्यं मम तथा-
ऽप्यपूर्वोऽयं मार्गो जननि तव मद्रक्षणविधौ ॥ ६ ॥

त्वदन्ये ये देवा निजयराणामक्तैकसदयाः

अपि स्मर्तुं तेषां न सरति मनो मे कथमपि ।

अवाग्गम्यां ङिसां तव कृतवती राक्षसवधूः

त्वमेका मे सेव्या पवनतनयाद्रक्षितवती ॥ ७ ॥

असाधूनां दुःखं यद्वि निजकृतं भुञ्जत षति

प्रवाद्योऽयं, सन्तः कति कति न दृष्टा भुङ्क्षुथः ।

दयन्ते साधूनामपि तु कृतिनो नैवमसतां

नतं ते पादाञ्जं तद्विड कुरु मां सत्सु जननि ॥ ८ ॥

नियन्ता लोकानां निगामवयसां तत्त्वमपि सः

त्वया युक्तो मोदं भवनवनयोस्ते पतिरगात् ।

वियोगात्ते कष्टं समभजत वायामविषयं

मुदं सान्निध्यं ते दिशति तदभावावशुच्यमपि ॥ ९ ॥

अमन्त्रैरानन्त्रैर्धनविलसितैस्तुन्दिलङ्घां

समीपे धन्यानामनृतविषयैरम्भ नवनैः ।

कृतः कालक्षेपस्तव पद्युगं तूञ्जितमभूत्

क्षमस्वेदानीं त्वं लुप्तुगमिता पाळि दयया ॥ १० ॥

दुरत्रैर्दुष्टा मे दशमुपरिपुप्रेयसि तनुः

मनः कामकोधादिभिरपि उत्तं वाक्य नूनवैः ।

कुलं तस्मान्न स्यात्त्रिविधकरणैरम्भ करणैः

सुखं प्राप्तुं पन्था मम तव विना देवि करुणाम् ॥ ११ ॥

कृतागस्कत्वं मे भवतु न य काकाद्वरता

न रक्षःस्त्रीभ्यो वा जननि मम दुष्टत्वमधिकम् ।

कुतो रक्षाहेतोश्चिरमधिकचिन्तां कलयसे

वरे दीनानां मय्यपि किर कटाक्षं सकरुणाम् ॥ १२ ॥

अनागस्कं प्राप्तं शरणवदमेकं निश्चिरं

पतिस्ते मन्त्रीन्द्रैः कृतविपुलमन्त्रश्चिरमपात् ।

कृतागस्कं मृत्योश्चि व लुप्तुमतो भीतिभरितं

गणं रक्षःस्त्रीणां धरणिजनये त्वं स्वयमपाः ॥ १३ ॥

समस्कार्थीत्कं प्रभुरपि पतिस्ते तव कृते

तताराभभोराशि सुहृदमपि शाष्माभृगमघात् ।
 अहो मादृक्षाणां परमसुलभाऽसि श्रितवतां
 शिशूनां सौलभ्यं भवति हि सवित्र्या अनुपमम् ॥ १४ ॥

धधाना सीतेऽब्जं करसरसिजे, काञ्चनमयं
 वसाना वासस्त्वं वरमणिविभूषाङ्किततनुः ।
 दृशं विन्यस्थन्ती मयि सकरुणां सस्मितमुष्मी
 प्रियोत्सङ्गासीना नयनपथगा स्या मम कदा ॥ १५ ॥

तरुत्वं ग्रावत्वं भृगुपतगभावं य गमितैः
 कथञ्चिज्जुवैस्ते कुलचिदुपयोगश्च भवति ।
 नरत्वं तत्रापि द्विजनरजनुष्टं गतवता
 विवेकित्वाभावाज्जननि न मयाऽर्थोऽस्त्याणुरपि ॥ १६ ॥

कृतं कामात् क्रोधाद्द्रविणलवलोभाच्च दुरितं
 मनः कम्पं धत्ते नरकगतिमुत्प्रेक्ष्य नियताम् ।
 न मे प्रायश्चित्तं कथयितुमलं शास्त्रनिवडः
 तवाङ्घ्री सेवे तज्जननि मुनिचितैकसदनौ ॥ १७ ॥

जनित्वा भूलोके जननि परिभोक्तुं स्वदुरितं
 वियोगाद्बन्धूनां विषसमनिरर्थभ्रमणतः ।
 सदा दारिद्र्यैषाप्यनिशमनुतमांश्च मनुजान्
 अपाङ्गैश्चेत्यश्वेरमृतसहजे ते क्षयति किम् ॥ १८ ॥

शिरं युद्ध्वा श्रान्तोऽप्यथ य विनिःकृत्तश्छदपदो
 वमन् वक्त्राद्रक्तं जिगमिषुरपि प्रेतपदवीम् ।
 जटायुर्दृष्टेऽसून् रघुतनययानावधि हि यत्
 स अेष प्रत्यक्षो जननि तव संस्पर्शमहिमा ॥ १९ ॥

यलश्छम्पातुल्यां यपलनयनां यारुगमनां
 दशास्थो दृष्ट्वा त्वां दमितभुवनोऽपि स्मरवशः ।
 मदान्भत्वा भोग्यां विपदमतुलां मातरगमत्
 तदीयन्नाताऽगात् सुष्यमभिलमातेति कलयन् ॥ २० ॥

यदि द्रष्टुं साक्षाज्जननि भवतीं सुस्मितवतीं
 अहं प्रत्यूढी स्यामनुपमकृपे दृष्टृतयैः ।
 अपि स्वप्ने दृश्या भव मकुटकेयूरसुभगा

शिरादाशामेतां यिनुछि पशिपूणां कथमपि ॥ २१ ॥

मडान् मानो यो मां नमयति न कस्यापि पुरतो

न तं नादान्तस्थे श्वथय करवै ते तु विनतीः ।

दयां यथाददृध्या एतरमथ बुद्ध्या न कलयै

वशस्थे क्षीरोदे जननि गाण्येद्रोपमिड कः ॥ २२ ॥

यतुर्भिः किं वेदैर्विदितपरमार्थैरपि भृशं

समस्तैर्वा शास्त्रैस्सदसि परवाङ्मुद्रणायणैः ।

निषेवे त्वां लब्धुं सततमिड यामुत्र य सुभं

उनूमन्तं दृष्ट्वा मम मतिरियं मातरुदिता ॥ २३ ॥

सकृन्नत्वा मर्त्यो जननि पदपद्मं तव सुभी-

त्यनुक्रोशन्त्यार्या विदितनिगमान्तार्थगतयः ।

नमाभ्यङ्गी नित्यं नतबुधजने ते यतमनाः

न मे शान्तं दुःखं तदपि वद उेतुं वरगुणे ॥ २४ ॥

तव प्रारब्धं त्वं ह्यनुभवसि तन्नाशनविधौ

न शक्तः कोऽपीति प्रतिवचनमभ्यर्पयसि येत् ।

भवेद्व्यर्था सेवा तव यरणयोर्मे डिल तदा

यतो मे पापानां न य परमियत्ता इलवताम् ॥ २५ ॥

विशुद्धं विज्ञानं सडजमिड विप्रान्वयजुषां

रणोत्कर्षो रक्षोऽन्तकगुडिणि राज्ञां य सडभूः ।

द्विजस्सन् लज्जेऽलं भुवि कथयितुं मूढ एति मां

तमोडन्त्या दृष्ट्या तरणिकुलभूषे स्नपय माम् ॥ २६ ॥

कटाक्षास्ते कामान् ददति करुणापूरकविताः

त अते लव्यास्स्युस्सकृदपि पदोस्ते प्राणमनात् ।

उपेक्षा येदत्रापि य न डिमिव कुर्यास्त्वमनघे

इलं रस्यं वृक्षा अपि ददति पादाश्रयवते ॥ २७ ॥

मुनीन् देवान् प्राज्ञानवसि यदिति कस्तेन गरिमा

स्वयं ते सम्प्राप्तास्त्वदवनदशां स्वैः प्रयतनैः ।

अमूदृक्षं कञ्चिदतिविकलमज्ञातसुकृतं

स्वयं रक्षित्वाऽम्भ प्रथय करुणां ते त्रिभुवने ॥ २८ ॥

प्रथारो यावान् मे प्रतिधनिकगोष्ठं प्रकलितः

तदर्धं ते द्विव्यालयमनु समाधास्थमिड येत् ।

प्रसन्ना त्वं मातर्नियतमभविष्यो मम दृढं

दशामेतां नावापस्थमपि दयिते दूषणरिपोः ॥ २९ ॥

भलानां धुर्याय स्वरदित विराधाय भवती

मडामन्तुं कृत्वा मधवतनयस्ते सुभ्रमगात् ।

अमूदृक्षां ज्ञात्वा जननि करुणां ते निरुपमां

मनो मे नो सेवाकरुणविधयेऽन्यं भृगयते ॥ ३० ॥

न लभ्यो योगो मे ऽयविजितमरुत्त्वाधवनिजे

न य द्रव्यालाभाज्जननि तव पूजाऽपि सुकरा ।

ब्रवीमि त्वन्नामान्यवनितनये रामदयिते

जगन्मातर्देवीत्यव सुकृततोऽस्मादपि य माम् ॥ ३१ ॥

जगज्जन्मस्थेमप्रणयकरुणोच्छे जनकजे

जराभृत्युव्याधिप्रतिभयभवान्ताऽङ्घ्रिनमने ।

जयभ्याते दानैर्जितसुरतरो जङ्गमसुधे ।

जडानामश्रं मां जय जय नयन्ती निजपदम् ॥ ३२ ॥

मनस्ते पादाब्जे यरतु मडनीये मम सतां

यरित्रं वाङ्मित्यं पठतु तव रामायणमपि ।

करो मे शीर्षे ते सततमपि पुष्पाञ्जलिकिरः

प्रसीदंमं दातुं वरमपि य वाल्मीकिविनुते ॥ ३३ ॥

अनन्तान् मे मन्तूनपिलभुवनेशो रघुपतिः

कथं वा क्षाम्येदित्यतिशयितभीतिस्तव पदौ ।

श्रितोऽस्मि त्वं रक्षिष्यसि नियतमित्येव दृढः षीः

सवित्र्या वात्सल्यं पितुरधिःकमम्भास्ति ङि शिशौ ॥ ३४ ॥

अशिष्टः पापात्मा न भलु द्यनीयः कथमपी-

त्यमू येत् बुद्धिं त्वं मधवनविधौ देवि कुरुषे ।

अनेके मादृक्षा अपि मधवरास्त्वामधिगताः

सुभं सम्प्राप्ता मां परमिड तु मा मातरतिगाः ॥ ३५ ॥

विराधः स्वः प्रापद्विहितपरमागाः सुरपते-

स्तनूजो ब्रह्मास्त्रादपि डिल विभोर्मुक्तिभगमत् ।

दशास्थोऽप्युक्तोऽभूत् सुत एव छितं वत्सलतया
ततो निश्चेतव्याऽस्यमितकरुणेत्येव जननि ॥ ३६ ॥

न वैकुण्ठं याचे न य विधिपदं नापि य द्विवं
न वा भूपत्वाय स्मृडयति मनो मे कथमपि ।
कटाक्षं ते मातः कलय करुणार्द्रं मयि परं
विधत्से योपेक्षामिह य यद्वि किं नाम करवै ॥ ३७ ॥

पिशाच्या तृष्णाप्यां समधिगतया भ्रान्तमनसा
निषेव्यासेव्यानघ्यल्ल जननीं विस्मृतवता ।
मया को वा धर्मो भवतु क्लृप्तानाय रथितो
विनष्टे मूले किं भवति क्लृप्तपुष्पादिगरिमा ॥ ३८ ॥

अरिं ते हन्तुं त्वामपि समधिगन्तुं कृतमतौ
विभौ सिन्धुर्नैसर्गिकमपि यलत्वं समजडात् ।
अपि त्रावाणः स्वं जननि विजडुर्गौरवगुणं
गिरां पारे दूरे जयति तव माडात्म्यगरिमा ॥ ३९ ॥

अशुद्धः शुद्धो वा जठरपरिपूर्तिं विरचयन्
अयाख्यान् याचित्वा मम जननि मानं य गणयन् ।
अपि स्वप्ने सत्तां तव न कलयन् सन्ततमतन्
विना ते कारुण्यं सुप्रमिह परत्रापि किमियाम् ॥ ४० ॥

तरेदमभोराशिं गिरिमपि हरेदेककरतो
प्रजेदूरे व्योमाध्वनि य लभतां गिर्यतिथिताम् ।
भङ्गनेको हन्यादमितभलयुक्तानपि रिपून्
समस्तोऽयं मातस्तव यरणादास्यस्य मडिमा ॥ ४१ ॥

मयि कीडालोले मनुकुलशुभादृष्टसरणो
कृतान्तं विस्मृत्य प्रचरति यथेच्छं हतमतौ ।
विना त्वां क्षेमं मे जननि भुवने यिन्तयतु कः
शिश्नुन्मातैवैका सुपथि कुरुते भल्वपथगान् ॥ ४२ ॥

द्यन्ते न श्रोतुं कति, कति निशम्याप्यवयसः
तिरस्कुर्वन्त्येके मम छि विभवो दैन्यविभवम् ।
अतो निर्विण्णोऽहं जननि तव पादान्तिकमगां
स्वयं ज्ञात्वा दैन्यं लघु मम विदग्ध्या यदुचितम् ॥ ४३ ॥

વિદિત્વા વાલ્મીકિર્વિધિવિનુતપાદે વચનતો

દયાં નિસ્સીમાં તે ત્વચિ પરિગતેનાર્થિપદવીમ્ ।

મયા દુઃખામ્ભોઘૌ મહિતનુભવે લુઠ્યત ઇતિ

શ્રુતં યાવત્રાન્યૈશ્વતુ ભવતી તાવદિહ મામ્ ॥ ૪૪ ॥

પ્રબુદ્ધ્યેતાતોઘૈ રુચિરતરનાદૈઃ પ્રતિદિનં

પ્રજલ્પેદ્ભૃત્યાનાં ધુરિ ચ ગિરમાજ્ઞાપનમયીમ્ ।

રથૈર્વા ઘોઠૈર્વા ગજપરિબૃઢૈર્વા બહિરિયાત્

ચ આસીત્તે દૃષ્ટેર્જનનિ સફ્ટદ્યધ્વનિ પુમાન્ ॥ ૪૫ ॥

દરિદ્રો વાડડઢ્યો વા ભવતુ ભવતાપપ્રશમનિ

ત્વદીયાડ્ઘૌ નમ્નસ્તવ ચરિતપીયૂષસુહિતઃ ।

ચ આસ્તે તસ્યામું કુરુ સહચરં જનકિ જનં

ધનાઢ્યૈસ્સંવાસાત્સુવિદિતસુખં નાસ્તિકવરૈઃ ॥ ૪૬ ॥

ક્ષણાલ્લોકાન્ સર્વાનટિતુમતિશક્તં પવનજં

ન્યધાસ્ત્વં દાસ્યાર્થં ક્ષિતિપતિસુતા રાજમહિષી ।

કપીન્દ્રો રક્ષોરાડપિ તવ પદાબ્જૈકશરણૌ

જનોડયં શુશ્રૂષાં તવ જનનિ કાં વા રચયતામ્ ॥ ૪૭ ॥

પદોર્નત્યા શ્રુત્યા તવ ચ ચરિતસ્યામૃતજિતો

ગુણસ્તુત્યા ટૈન્યં ગતવતિ દયાં નૈવ કુરુષે ।

હતાડસિ ત્વાં ખાદામ્યલમિતિ ગદિત્વા જનનિ તે

વધાયોઘુક્તાનાં પ્રથયસિ કૃપાં તે નિરુપધિમ્ ॥ ૪૮ ॥

મનોસ્તે માન્યાડ્ઘે તવ જનક એવૈષ જનકો

બભૂવર્ષિર્મેત્રાવરુણિરુપદેષ્ટાડસ્ય મુનિરાટ્ ।

સ પુત્રીમારાઢ્યાં જનનિ જનકસ્તે સ્મ મનુતે

ન જાને માદૃક્ષૈસ્ત્વચિ કથમુ ભાવ્યં કથય મે ॥ ૪૯ ॥

પ્રવાળાત્ પુષ્પાદ્વા તવ પદયુગં કોમળતરં

નિધેહીત્યાખ્યાતું મમ મનસિ જિહ્લેમિ કઠિને ।

પુનશ્ચિન્તાડભૂન્મે ગિરિશધનુરાશેપણપણે

ન કિં ભ્રાન્તાડસિ ત્વં વન ઇતિ તતો યામિ ચ ધૃતિમ્ ॥ ૫૦ ॥

મનઃ કમ્પં ધત્તે મહિતમહિળાજન્મસુભગે

कृतं पापं स्मृत्वा कृतदुरितिशिक्षस्तव पतिः ।

रडो भ्रूया नाथं जननि मम मुक्तिं प्रति वयः

स नूनं श्रद्धाणुस्तव वयसि मायामृगवधात् ॥ ५१ ॥

न शब्दाः पुष्टार्था विलसति न यालङ्कृतिगणः

रसो वा नो कश्चिज्जननि न यमत्कारि य वयः ।

तथाऽपि श्रुत्वा मत्प्रलपितमिदं स्निह्य परमं

दृढञ्जं मातृणां विकसति शिशूनां छि वयनैः ॥ ५२ ॥

एति श्रीवलङ्गिमान् ग्रामाभिजनेन शास्त्ररत्नाकर श्रीस्वामिशशास्त्रिणां

प्रियान्तेवासिना “कविमणि, कवितल्लज” बिरुदभाजा

पण्डित सुब्रह्मण्यशास्त्रिणा प्रणीता सीतालहरी समाम्ना ॥

Proofread by Aruna Narayanan

Sita Lahari

pdf was typeset on June 3, 2023

Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

